

Народна банка Србије

Сектор за економска истраживања и статистику

ТРЕНДОВИ У КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ

Друго тромесечје 2024. године

Београд, август 2024. године

Уводна напомена

Извештај *Трендови у кредитној активности* објављује се ради што бољег разумевања ситуације на домаћем кредитном тржишту. У њему се детаљно разматрају кретање кредитне активности, цена задуживања привреде и становништва, као и услови на кредитном тржишту на основу фактора који одређују понуду и тражњу за кредитима.

Кредитни агрегати представљају квантификацију кретања на овом тржишту и израчунавају се на основу статистике биланса стања банкарског сектора, која обезбеђује податке о стању потраживања домаћих банака по основу кредита. Ако се узме у обзир релативно високо учешће девизно индексираних кредита у кредитном портфолију, прираст и стопе раста кредита израчунавају се по искључењу ефекта промене курса динара према осталим валутама заступљеним у кредитном портфолију.

У извештају се користе и резултати анкете о кредитној активности банака, коју Народна банка Србије спроводи од почетка 2014. године. Учешће банака у анкети је добровољно. Захваљујући анкети, знатно је унапређено сагледавање ситуације на домаћем кредитном тржишту, јер пружа увид у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама на страни понуде кредита, као и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Користе се и резултати анкете коју је Европска инвестициона банка развила у контексту Бечке иницијативе 2, која прати процес смањења изложености међународних банкарских групација и пратећих ограничења кредитне активности. Анкета се спроводи од октобра 2012, два пута годишње, и прати супсидијаре међународних банкарских групација у земљама средње и југоисточне Европе – њихове стратегије, тржишне услове и очекивања. Циљ анкете је сагледавање ефеката понуде и тражње на кредитну активност, као и утицаја домаћих и међународних фактора на услове понуде и тражње. Актива банака учесница ове анкете у просеку чини 50% укупне активе банака у региону.

СКРАЋЕНИЦЕ КОРИШЋЕНЕ У ОВОМ ИЗВЕШТАЈУ

БДП – бруто домаћи производ
ЕЦБ – Европска централна банка
млн – милион
млрд – милијарда
мг. – међугодишње
NPL – проблематични кредити
п.п. – процентни поен
Т – тромесечје

Не наводе се друге општепознате скраћенице.

Садржај

Резиме	6
I. Сектор привреде	8
1. Кредити привреди	8
2. Цена задуживања привреде.....	10
3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкете о кредитној активности.....	11
II. Сектор становништва	12
1. Кредити становништву.....	12
2. Цена задуживања становништва	14
3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкете о кредитној активности.....	15
Методолошке напомене.....	16

Резиме

Укупни домаћи кредити, по искључењу ефекта промене девизног курса, убрзали су међугодишњи раст на 4,7% у јуну (са 1,3% у марту), захваљујући расту тражње привреде и становништва за кредитима у условима ублажених кредитних стандарда за динарско кредитирање и повољније цене задуживања. Тај раст је био готово подједнако вођен кредитирањем привреде и становништва, при чему су **кредити привреди** убрзали међугодишњи раст на 4,2% а **кредити становништву** на 4,9%.

Укупни домаћи пласмани банака немонетарном сектору (који, поред потраживања по основу кредита, обухватају и потраживања по основу улагања у хартије од вредности, камата и накнада, као и остала потраживања) убрзали су међугодишњи раст у сличној мери као домаћи кредити, на 5,0% у јуну.

Кредити привреди, искључујући ефекат промене девизног курса, током другог тромесечја повећани су за 4,2%, или за 65,9 милијарди динара, при чему се скоро половина прираста односила на динарске кредите. Повећано је коришћење кредита готово свих намена, а предузећа су највише користила кредите за ликвидност и обртна средства, за којима следе инвестициони кредити и задуживање по текућим рачунима. Такође, повећано је задуживање предузећа из свих делатности, а највише предузећа из области енергетике, трговине, грађевинарства и прерађивачке индустрије. При томе банке су више кредитирале микропредузећа, мала и средња предузећа него велика предузећа, што је утицало на то да учешће кредита одобрених овом сегменту предузећа буде повећано на 59,3% у јуну, а њихово стање за 2,6% више него пре годину дана.

Кредити становништву, без ефекта промене девизног курса, повећани су током другог тромесечја за 48,3 милијарде динара, или за 3,3%. Више од половине тог прираста односило се на готовинске кредите, за којим следе стамбени кредити, а повећано је и коришћење

Кредитна активност убрзала је м.г. раст у Т2 готово подједнако вођена кредитирањем привреде и становништва

(м.г. стопе раста, у %)

потрошачких и осталих кредита. Готовински кредити су у јуну убрзали међугодишњи раст на 8,2%, при чему међугодишњи раст поново бележе и стамбени кредити (1,4% у јуну) захваљујући доброј реализацији у другом тромесечју и постепеном ишчежавању ефекта рачуноводственог третмана потраживања по основу стамбених кредита на стање ових кредита услед доношења одлуке о ограничавању каматних стопа на стамбене кредите.

Због очекивања тржишта да ће Народна банка Србије и Европска централна банка ускоро започети ублажавање монетарне политике, **каматне стопе на динарске кредите, као и на кредите у евро знаку**, наставиле су да током другог тромесечја бележе умерени пад, који је започет још крајем прошле године. Просечна каматна стопа на динарске кредите становништву у другом тромесечју смањена је за 0,5 процентних поена, на 12,0%, а на динарске кредите привреди за 0,1 процентни поен, на 8,1%. Просечна каматна стопа на кредите становништву у евро знаку снижена је за 0,1 процентни поен, на 6,2%, док је стопа на кредите привреди снижена за 0,3 процентна поена, на 6,8%. С обзиром да је Народна банка Србије у јуну и јулу снизила референтну каматну стопу, као и да је Европска централна банка снизила каматне стопе у јуну, у наредном периоду може се очекивати даљи пад каматних стопа на кредите, јер се показало да је трансмисиони

механизам путем канала каматне стопе ефикасан. Ипак, за разлику од каматних стопа на тржишту новца које реагују готово истовремено, код каматних стопа на кредите потребно је да прође неко време (некада и неколико месеци) да се у пуној мери пренесе ефекат ублажавања монетарних политика.

Динаризиација стања укупних пласмана привреди и становништву током другог тромесечја повећана је за 0,9 процентних поена, на 36,1% у јуну, пре свега захваљујући **повећаном динарском кредитирању**. При томе, степен динаризиације пласмана привреди повећан је на 19,3% у јуну (са 17,8% у марту), а степен динаризиације пласмана становништву на 54,9% (са 54,5%).

Као резултат снажног регулаторног оквира за банке и донетих мера макропруденцијалне политике, које су биле синхронизоване с мерама

монетарне политике, **учешће проблематичних кредита у укупним кредитима спустило се у јуну на нову најнижу вредност од 2,9%**. То показује да раст трошкова отплате кредита, који је последица раста каматних стопа у претходном периоду, као и престанак важења појединих мера којима је подржаван приватни сектор током пандемије, није утицао на квалитет активе банака. Покривеност проблематичних кредита и даље је на високом нивоу – исправке вредности укупних кредита у јуну износиле су 101,9% бруто проблематичних кредита, док су исправке вредности проблематичних кредита биле на нивоу од 60,7% бруто проблематичних кредита.

Показатељ адекватности капитала¹ на крају другог тромесечја износио је 21,8% и знатно је изнад регулаторног минимума (8,0%), што указује на високу капитализованост и отпорност банкарског сектора на екстерне и домаће ризике.

¹ Регулаторни оквир стандарда Базел III примењује се од 30. јуна 2017.

I. Сектор привреде

1. Кредити привреди

Кредити привреди су током Т2 убрзали мг. раст, који је у јуну износио 4,2% (након мг. стагнације у марту). На таква кретања утицали су повишена тражња привреде за кредитима, ублажени кредитни стандарди и повољније каматне стопе, док је негативан утицај доспећа кредита из гарантних шема на стање кредита наставио да слаби. Посматрано у номиналном изразу, стање кредита привреди у јуну износило је 1.649,4 млрд динара, а њихово учешће у БДП-у 19,3%, што је за 0,5 п.п. ниже него крајем 2023. године и резултат је бржег раста економске активности.

Под утицајем високе реализације у јуну, кредити привреди су повећани у Т2 за 65,9 млрд динара, што је највећи тромесечни прираст кредита још од Т3 2008. године. Тај раст се у потпуности односио на задужење привредних друштава (67,7 млрд динара), док су кредити јавним предузећима смањени. Скоро половина прираста односила се на динарске кредите, а изражен раст динарских кредита делом се може повезати са Одлуком о адекватности капитала банке, коју је донела Народна банка Србије, а којом се приликом обрачуна показатеља адекватности капитала, почев од 2025. године, прописује обавеза банкама да умање капитал ако учешће одобрених девизно индексираних и девизних кредита у укупним кредитима нефинансијском и недржавном сектору премаши одређени праг (71% у 2025, који се даље смањује на 64% у 2026. и 57% у 2027).

Предузећа су током Т2 повећала коришћење кредита свих намена, а више од три петине прираста односило на кредите за ликвидност и обртна средства (40,3 млрд динара), за којима следе инвестициони кредити (12,9 млрд динара) и задуживање по текућим рачунима (7,1 млрд динара). Таква кретања су утицала на то да учешће кредита за ликвидност и обртна средства у укупним кредитима привреди буде повећано током Т2 за 0,6 п.п., на 47,4% у јуну, док је учешће следећих по заступљености, инвестиционих кредита, смањено за 0,9 п.п., на 40,3%. Истовремено, и кредити за ликвидност и обртна средства и инвестициони кредити убрзали су мг. раст на 5,0% и 2,8%, респективно.

Под утицајем високе реализације у јуну, кредити привреди убрзали су мг. раст (мг. стопе раста по програмском курсу, у %)

Динарски кредити привреди бележе раст треће тромесе чје заредом, и на њих се односила скоро половина прираста у Т2 (прираст, у млрд RSD)

Кредити за обртна средства и инвестиције највише су допринели мг. расту кредита привреди крајем Т2 (доприноси у п.п., искључен ефекат промене девизног курса)

Повећано је задуживање предузећа из свих делатности, а највише из области енергетике, трговине, грађевинарства и прерађивачке индустрије. Учешће дугорочних кредита у укупним кредитима привреди у јуну је износило 84,8% и благо је смањено у односу на март (87,6%). Посматрано по величини предузећа, банке су више кредитирале **микропредузећа, мала и средња предузећа** него велика предузећа, због чега је учешће кредита одобрених овом сегменту предузећа у укупним кредитима привреди у јуну (59,3%) било за 0,6 п.п. више него у марту, а њихово стање за 2,6% више него пре годину дана.

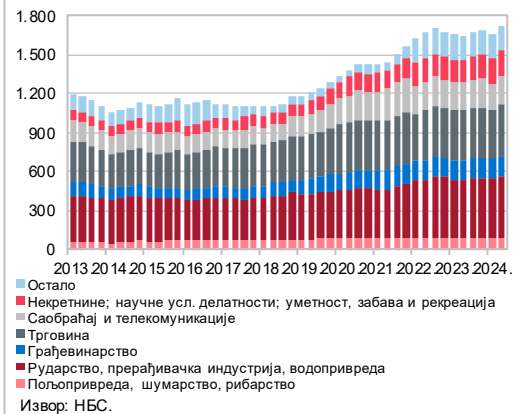
Обим новоодобрених кредита привреди у Т2 износио је 370,4 млрд динара, што је за 33,3% више него у истом периоду 2023. Најзаступљенији су и даље кредити за ликвидност и обртна средства, који су чинили 62% новоодобрених кредита привреди, при чему је 70% тих кредита било одобрено сегменту микропредузећа, малих и средњих предузећа. На инвестиционе кредите односила се четвртина нових кредита, а ове кредите претежно су (готово 90%) користила микропредузећа, мала и средња предузећа.

Висока реализација динарских кредита утицала је на то да **степен динаризације пласмана привреди** буде повећан са 17,8% у марту на 19,3% у јуну. Учешће евроиндексираних пласмана и пласмана у еврима смањено је за 1,6 п.п., на 80,5% у јуну, док је учешће пласмана у доларима смањено за 0,1 п.п., на 0,1%. У структури девизних и девизно индексираних кредита, у јуну се на кредите везане за *EURIBOR* односило 78% кредита, а у оквиру тога највише је било кредита везаних за тромесечни *EURIBOR*. Када је реч о динарским кредитима привреди, 32% је било везано за *BELIBOR*, највише једномесечни *BELIBOR*.

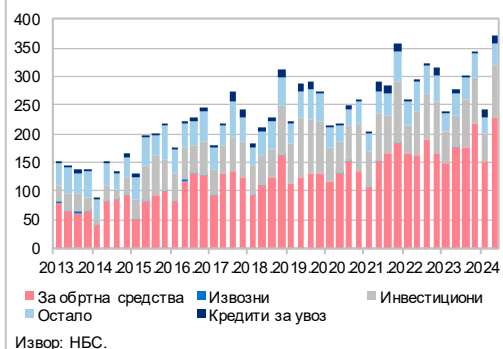
Учешће NPL у укупним кредитима привреди у јуну износило је 2,0%, а 2,3% само за кредите привредним друштвима, што је за 0,3 п.п. и 0,4 п.п., респективно, ниже него у марту.² Посматрано по делатностима привредних друштава, учешће *NPL* смањено је за све делатности и у јуну се кретало између 0,5% за енергетику и 3,7% за пољопривреду, при чему је достигло нове најниже вредности код предузећа у секторима грађевинарства (1,5%) и пословања некретнинама (0,55%). То показује да су мере економске

² Важни фактори снажног пада *NPL* од 2016. и надаље били су успешно спровођење Стратегије за решавање проблематичних кредита и примена Одлуке о рачуноводственом отпису билансне активне банке. У складу са Стратегијом, Народна банка Србије донела је Акциони план (https://nbs.rs/sr_RS/scripts/showcontent/index.html?id=8661), усмерен на јачање капацитета банака за решавање *NPL* и допринос развоју тржишта *NPL*, чије су активности у потпуности спроведене, неке и пре рока.

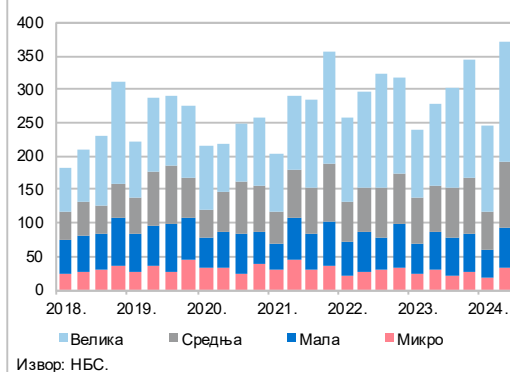
Највећи део потраживања од привреде чине кредити прерађивачкој индустрији и трговини
(стања, у млрд RSD)

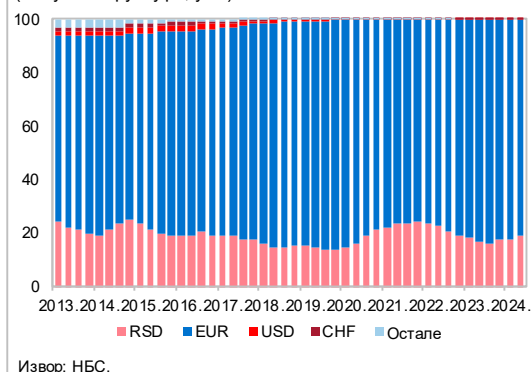
Кредити за обртна средства и инвестиције били су најзаступљенији и у Т2
(новоодобрени кредити, у млрд RSD)

Кредити микро, малим и средњим предузећима чинили су више од половине нових кредита у Т2
(у млрд RSD)

Изражен раст динарских кредита утицао је на раст динаризације пласмана у Т2
(валутна структура, у %)

подршке током пандемије биле адекватне и правремене и да је и по њиховом престанку одржан квалитет активе банака, као и да раст трошкова отплате постојећих кредита привреде није за последицу имао већи раст *NPL*. У односу на јул 2015, тј. непосредно пре почетка примене Стратегије за решавање проблематичних кредита, учешће *NPL* у укупним кредитима привреди ниже је за 23,0 п.п., а најизраженије смањење *NPL* бележи се код сектора грађевинарства, пословања некретнинама и трговине.

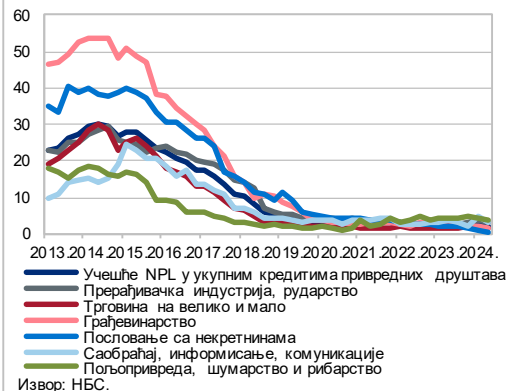
2. Цена задуживања привреде

Каматне стопе на кредите привреди, и динарске и у евро знаку, током Т2 наставиле су да бележе умерени пад, који је започет још крајем прошле године, услед очекивања тржишта да ће Народна банка Србије и ЕЦБ ускоро започети ублажававање монетарне политике.

С циљем да утиче на појачане инфлаторне притиске, који су у највећој мери долазили из међународног окружења, Народна банка Србије је од октобра 2021. постепено пооштравала монетарне услове повећањем просечне пондерисане каматне стопе на једнонедељним реверзним репо аукцијама, а од априла 2022. до јула 2023. и повећањем референтне каматне стопе. Након тога, референтна стопа није мењана све до јуна 2024, када је Народна банка Србије започела са ублажавањем монетарне политике. Просечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене динарске кредите смањена је у Т2 на 8,1% (са 8,2% у Т1). То смањење је било одређено падом каматних стопе на кредите за обртна средства на 8,0% (са 8,1%) и инвестиционе кредите на 8,2% (са 9,3%), док је каматна стопа на остале некатегорисане кредите повећана на 8,5% (са 8,3%). Посматрано по величини предузећа, смањена је цена задуживања средњих и великих предузећа, док је за микропредузећа и мала предузећа та цена повећана. Просечна каматна стопа кретала се у распону од 7,7% за велика предузећа до 9,9% за микропредузећа.

Просечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене кредите привреди у еврима и евроиндексиране кредите смањена је у Т2 на 6,8% (са 7,1% у Т1), при чему су пад забележиле каматне стопе на кредите скоро свих намена. Смањене су каматне стопе на кредите за ликвидност и обртна средства (за 0,2 п.п., на 6,6%), инвестиционе кредите (за 0,3 п.п., на 7,1%), кредите за увоз (за 1,1 п.п., на 6,7%) и остале некатегорисане кредите (за 0,7 п.п., на 6,7%). Притом, смањена је цена задуживања за предузећа свих величина, тако да се просечна цена задуживања кретала у распону од 6,6% за велика предузећа до 7,5% за микропредузећа.

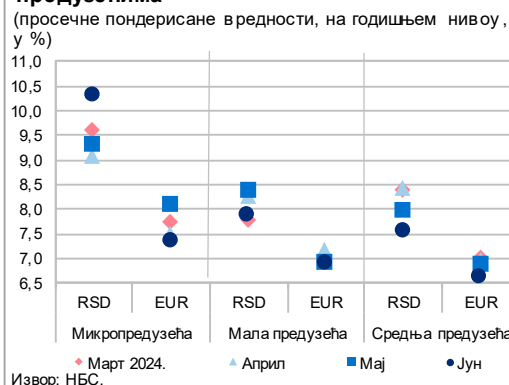
Учешће *NPL* за поједине делатности се спустило на нове минимуме у Т2 (бру то принцип, у %)

Каматне стопе на кредите привреди благо су смањене током Т2*

У Т2 смањене су све каматне стопе, изузев на динарске кредите микропредузећима и малим предузећима

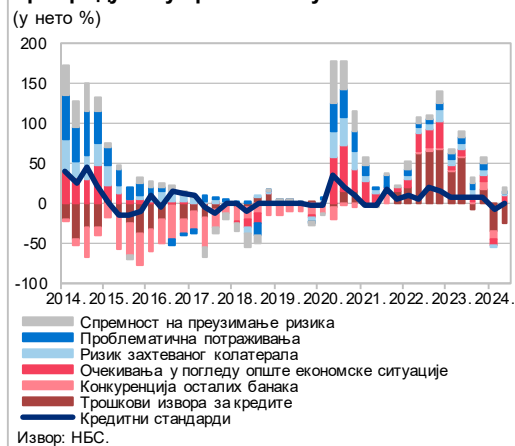
3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкете о кредитној активности

Резултати јулске анкете Народне банке Србије о кредитној активности банака показују да су банке у Т2 наставиле да ублажавају кредитне стандарде за динарске кредите привреди, док су истовремено поштриле стандарде за девизно индексиране кредите. Тако да, укупно посматрано, кредитни стандарди за привреду нису промењени у Т2, док за Т3 поједине банке очекују поштравање. Ублажавање стандарда је било опредељено нижим трошковима извора финансирања, док су у супротном смеру деловали мања конкуренција у банкарском сектору и повећана перцепција ризика (мања спремност на преузимање ризика и захтевани колатерал), а делом и општа економска и геополитичка ситуација на стандарде за девизно индексиране кредите. Ублажени су стандарди за мала и средња предузећа и пољопривреднике, док су за велика предузећа поштрени.

Према резултатима анкете, током Т2 банке су смањиле каматне марже и провизије и накнаде за предузећа свих величина, а за мала и средња предузећа продужена је и рочност кредита. С друге стране, додатно су поштрени захтеви у погледу колатерала и смањен је максимални износ кредита.

Према оцини банака, раст тражње привреде за кредитима забележен је у Т2 након три тромесечја и претежно се односио на мала и средња предузећа, а био је вођен потребама финансирања обртних средстава, за којим следе финансирање инвестиција и реструктурирање дугова. Банке очекују раст тражње привреде за кредитима и у Т3, вођен финансирањем капиталних инвестиција и обртних средстава.

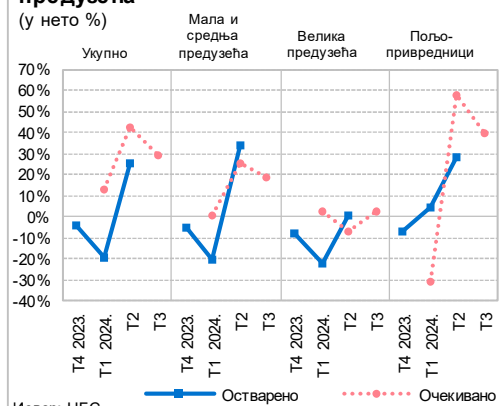
Укупно посматрано, кредитни стандарди за привреду нису промењени у Т2

У Т2 смањене су каматне марже, провизије и накнаде, уз продужење рочности кредита

Расту тражње привреде за кредитима у Т2 највише су допринела мала и средња предузећа

II. Сектор становништва

1. Кредити становништву

Кредити становништву су додатно убрзали м.г. раст на 4,9% у јуну (са 2,7% у марту). Томе су допринели ублажени кредитни стандарди, раст тражње грађана за кредитима и повољније каматне стопе, уз постепено ишчезавање негативног утицаја рачуноводственог третмана потраживања по основу стамбених кредита на стање кредита услед доношења одлуке о ограничавању каматних стопа на стамбене кредите у септембру 2023.³ Номинално посматрано, стање кредита становништву у јуну износило је 1.533,7 млрд динара, што чини 47,2% кредитних потраживања банака од немонетарног сектора, односно 18,0% БДП-а (што је исто као и крајем 2023).

Кредити становништву су повећани током Т2 за 48,3 млрд динара, а више од половине тог раста односило се на готовинске кредите (26,6 млрд динара), за којим следе стамбени кредити (13,6 млрд динара) и потрошачки кредити (2,1 млрд динара). Таква кретања су допринела да учешће готовинских кредита у укупним кредитима становништву у Т2 буде повећано за 0,3 п.п., на 45,3%, док је учешће стамбених кредита смањено у истој мери, на 38,7% у јуну. Истовремено, у оквиру кредита одобрених предузетницима повећано је стање кредита за ликвидност и обртна средства (5,0 млрд динара), док стање инвестиционих кредита није промењено.

Како би у околностима растућих каматних стопа смањила оптерећење корисника стамбених кредита, Народна банка Србије је у септембру 2023. донела одлуку⁴ којом је привремено ограничила каматну стопу за кориснике првог стамбеног кредита с променљивом каматном стопом који су одобрени пре ступања одлуке на снагу, а чији уговорени износ не прелази 200.000 евра. Тим дужницима је привремено ограничена номинална каматна стопа за наредних 15 месеци, почев од октобарске рате, а банка нема право да од

³ Смањењу стања стамбених кредита током Т4 2023. допринео је рачуноводствени третман стамбених кредита услед примене одлуке о ограничењу каматних стопа на стамбене кредите, пошто је вредност ових потраживања модификована наниже услед измене уговорених токова готовине с почетком њене примене. Тај износ ће се постепено враћати на стање стамбених кредита током 15 месеци, колико траје примена ове одлуке.

⁴ Одлука о привременим мерама за банке које се односе на стамбене кредите физичким лицима („Службени гласник РС”, бр. 78/2023).

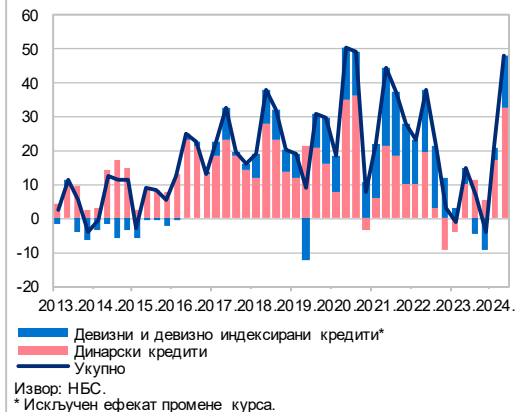
М.г. раст кредита становништву наставио је да убрзава током Т2

(м.г. стопе раста по програмском курсу, у %)

У Т2 се више од две трећине прираста кредита становништву односило на динарске кредите

(прираст, у млрд RSD)

Готовински кредити су у Т2 највише допринели м.г. расту кредита становништву

(у п.п., искључен ефекат промене девизног курса)

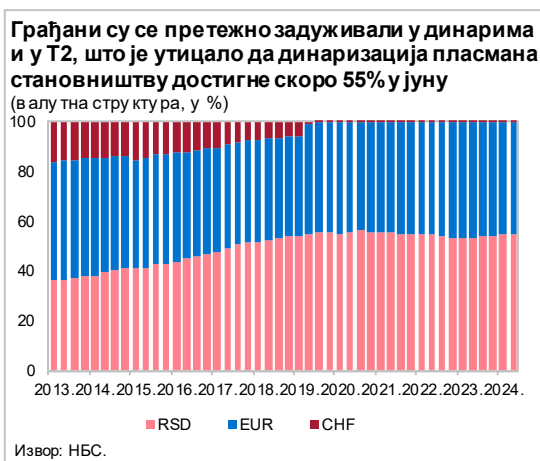
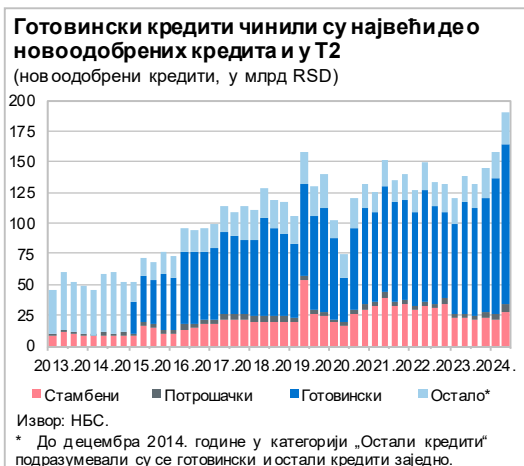

дужника потражује разлику у камати услед примене ове одлуке. Ограничењем каматне стопе рате већине кредита су умањене између 10% и 25%, чиме се повећава расположиви доходак грађана. Том одлуком су привремено ограничене и каматне стопе на нове стамбене кредите који се одобравају у периоду примене одлуке, а омогућена је и превремена отплата стамбеног кредита под повољнијим условима. Стамбено кредитирање подржано је и ранијим изменама регулативе, при чему је од 2020. банкама трајно омогућено да одобре кредит за куповину прве стамбене непокретности у висини до 90% (уместо 80%) процењене вредности непокретности којом је тај кредит обезбеђен. У погледу кредита осталих намена, од децембра 2022. трајно је омогућено по једно реструктурирање готовинских, потрошачких и осталих ненаменских кредита без последица на капитал банке. Поред тога, трајање мере којом се омогућава одобравање потрошачких кредита до 90.000 динара по поједностављеној процедури продужено је до краја 2024. године.

Обим новоодобрених кредита становништву у Т2 износио је 190,6 млрд динара и био је за 38,1% виши него у истом периоду 2023. Томе су допринели, пре свега, готовински кредити, на које се односило нешто више од две трећине нових кредита становништву. Следећи по заступљености били су стамбени кредити, који су чинили 15% нових кредита становништву (што је ниже него у 2022, када су у просеку чинили више од петине нових кредита становништву и последица је повишених цена некретнина и трошкова задуживања).

Више од две трећине раста кредита становништву у Т2 односило се на задуживање у динарима (највише по основу готовинских кредита), што је утицало на то да **динаризиција пласмана становништву**⁵ буде повећана за додатна 0,4 п.п., на 54,9% у јуну. Истовремено, учешће пласмана у еврима смањено је у истој мери, на 45,0%, док је учешће пласмана у швајцарским францима (0,1%) било непромењено. У структури девизних и девизно индексираних кредита становништву, 74% кредита везано је за *EURIBOR*, највише шестомесечни *EURIBOR*. У структури динарских кредита становништву, око 76% кредита одобрено је по фиксној каматној стопи, док су међу кредитима одобреним по варијабилним каматним стопама најзаступљенији они везани за тромесечни *BELIBOR*.

⁵ Укључујући непрофитне институције и предузетнике.

Учешће *NPL* у укупним кредитима становништву у јуну је износило 4,0%,⁶ што је за 0,3 п.п. ниже него у марту, при чему је то учешће смањено за све категорије кредита, осим за минусни салдо по текућем рачуну, где је непромењено. Показатељи *NPL*, који се и даље налазе близу најнижих вредности, указују на то да су мере Народне банке Србије и Владе биле правремене и да су допринеле томе да се избегну већи негативни ефекти криза с којима се суочавамо у протекле три године на кредитну способност грађана. У односу на период непосредно пре доношења Стратегије за решавање проблематичних кредита, учешће *NPL* у сектору становништва ниже је за 7,2 п.п.

2. Цена задуживања становништва

Просечна цена динарског задуживања и задуживања становништва у евро знаку додатно је смањена у Т2. Поред очекивања тржишта да ће Народна банка Србије и ЕЦБ ускоро започети ублажавање монетарне политике, нижим каматним стопама на кредите у евро знаку допринела је примена одлуке Народне банке Србије о ограничавању каматних стопа на стамбене кредите физичким лицима, а у случају динарских каматних стопа томе су допринеле промотивне акције за готовинске кредите код појединих банака.

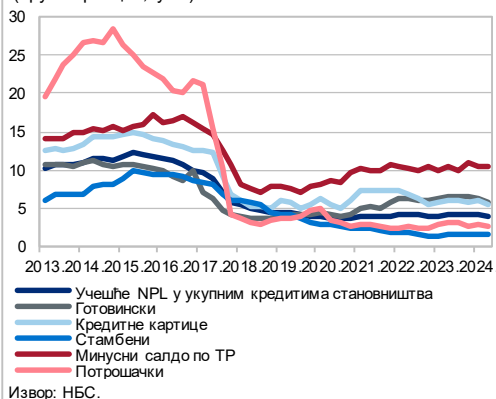
Просечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене динарске кредите становништву у Т2 износила је 12,0% и у односу на Т1 снижена је за 0,5 п.п. Тај пад је опредељен даљим смањењем каматних стопа на готовинске кредите (за 0,5 п.п., на 12,4%), а смањена је и цена осталих некатегорисаних кредита (за 0,6 п.п., на 10,0%). С друге стране, повећане су каматне стопе на потрошачке кредите (за 0,4 п.п., на 3,6%) и стамбене кредите⁷ (за 1,6 п.п., на 16,9%).

Просечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене евроиндексирани кредите становништву смањена је у просеку у Т2 за 0,1 п.п., на 6,2%. Услед примене одлуке Народне банке Србије о ограничавању каматних стопа на стамбене кредите, просечна каматна стопа на стамбене кредите (5,1%) готово да није промењена. Истовремено, смањене су каматне стопе на потрошачке кредите (за 0,2 п.п., на 6,1%) и готовинске кредите (за 0,3 п.п., на 3,4%), док је каматна стопа на остале некатегорисане кредите повећана (за 0,1 п.п., на 9,8%).

⁶ Ако се укључе предузетници и приватна домаћинства, то учешће такође је износило 4,0% и смањено је за 0,3 п.п. у односу на март, док је у односу на јул 2015. ниже за 8,2 п.п.

⁷ Кредити који се користе за адаптацију стамбеног простора и који су скупљи од кредита за куповину стамбене непокретности.

Учешће *NPL* смањено је за скоро све категорије кредита становништву током Т2 (брuto принцип, у %)

Камате на кредите становништву смањене су током Т2*

Извор: НБС и Европска банкарска федерација.

* Искључени револвинг кредити, прекорачења по текућем рачуну и дуг по кредитним картицама.

** У еврима и евроиндексирани.

3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкете о кредитној активности

Према резултатима јулске анкете Народне банке Србије о кредитној активности, банке су, у складу са очекивањима, додатно ублажиле кредитне стандарде за становништво, и то за динарске кредите, док стандарди за девизно индексиране кредите нису мењани. Стандарди за динарске готовинске кредите и кредите за рефинансирање ублажени су под утицајем нижих трошкова извора финансирања и деловања конкуренције. Према очекивањима банака, исти фактори, као и позитивна очекивања у погледу економске активности, требало би да делују на њихово додатно ублажавање у Т3.

Према резултатима анкете, и у Т2 су смањене каматне марже и за динарске и за девизно индексиране кредите, док остали услови коришћења кредита (захтеви у погледу колатерала, учешће и депозит, вредност хипотеке, рочност, провизије и накнаде) нису мењани.

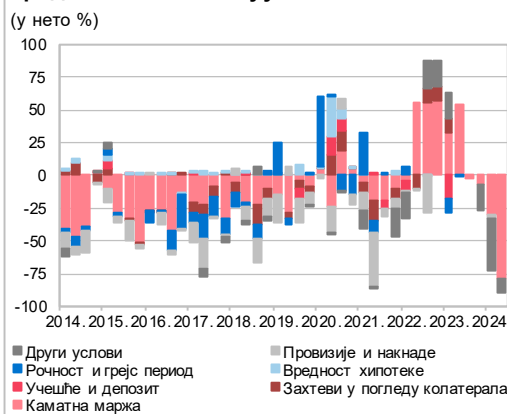
Тражња становништва за кредитима повећана је током Т2, при чему се раст тражње односио на динарске готовинске кредите и кредите за рефинансирање, и девизно индексиране стамбене и потрошачке кредите. Истовремено, смањена је тражња за динарским потрошачким кредитима. Према оцени банака, раст тражње је био одређен потребама за рефинансирањем постојећих кредита и набавком трајних потрошних добара, уз позитиван утицај виших зарада, а после дужег времена допринела му је и куповина непокретности. Банке у Т3 очекују даљи раст тражње за динарским готовинским кредитима, кредитима за рефинансирање и потрошачким кредитима и девизно индексираним стамбеним кредитима.

Банке су ублажиле кредитне стандарде становништву у Т2 услед нижих трошкова извора за кредите и деловања конкуренције (у нето %)

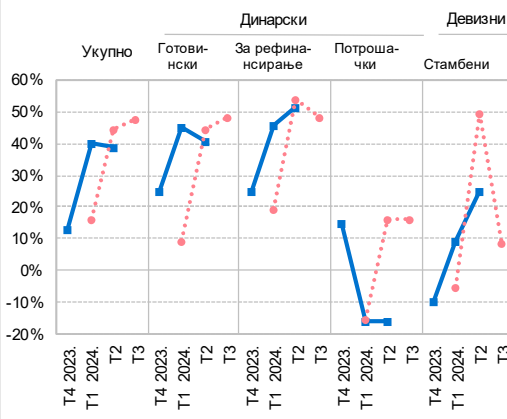
Извор: НБС.
Напомена: Раст вредности указује на поштравање, а пад на ублажавање кредитних стандарда.

Банке су додатно смањиле каматне марже за кредите становништву у Т2 (у нето %)

Извор: НБС.
Напомена: Раст вредности указује на поштравање, а пад на ублажавање кредитних услова.

Тражња грађана за стамбеним кредитима повећана је у Т2 друго тромесечје заредом (у нето %)

Извор: НБС.
* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

Методолошке напомене

- Кредити подразумевају потраживања банака по основу главнице кредита.
- Пласмани обухватају потраживања по основу кредита, камата и накнада, датих депозита, хартија од вредности и акција предузећа.
- Све врсте потраживања исказане су по бруто принципу, тј. нису умањене за исправке вредности.
- Динарски пласмани су пласмани одобрени у динарима без девизне клаузуле. Под девизном клаузулом подразумева се валутна клаузула којом се утврђује заштита од ризика промене курса динара.
- При искључивању ефекта курса, обрачунато полази од оригиналне валутне структуре и по курсу динара према еврџу, америчком долару и швајцарском франку на дан 31. октобра 2022.
- Нови послови укључују све финансијске аранжмане (кредити и депозити) за које су услови уговорени први пут у току месеца о коме се извештава, као и све постојеће уговоре за које су нови услови поново уговорени (анексирани), уз активно учешће клијента.
- Користи се секторска класификација монетарне статистике. Сектор привреде обухвата јавна предузећа, привредна друштва и нефинансијски сектор у стечају, а сектор становништва – становништво, предузетнике, приватна домаћинства са запосленим лицима и регистроване пољопривредне произвођаче. Изузетно:
 - у новоодобреним кредитима, у сектор становништва укључене су непрофитне институције које пружају услуге становништву (у складу с методологијом ЕЦБ-а);
 - код проблематичних кредита, сектори су приказани одвојено, а ради поређења с подацима монетарне статистике, врши се њихово агрегирање.
- Под појмом *проблематични кредити* подразумева се стање укупног преосталог дуга појединачног кредита (укључујући и износ доцње):
 - по основу кога је дужник у доцњи (на начин предвиђен одлуком којом се уређује класификација билансне активе и ванбилансних ставки банке) дуже од 90 дана, или по основу плаћања камате или главнице;
 - по коме је камата у висини тромесечног износа (и виша) приписана дугу, капитализована, рефинансирана или је њено плаћање одложено;
 - по основу ког дужник касни мање од 90 дана, али је банка проценила да је способност дужника да отплати дуг погоршана и да је отплата дуга у пуном износу доведена у питање.